

# HERENCSENYI Hírmondó

2007.  
február

Herencsény község közeleti havilapja

## Alakulóban a Cserhát Naturpark



Községünk természeti értékeit pénzre lehet váltani

Fotó: Pekár István

**Várhatóan még az idén megalakul a Cserhát Naturpark, amelynek Herencsény is része lesz. A nevéből következtetni lehet, hogy természetvédelmi célokat szolgál, hiszen a natura a természet latin neve. Mit is takar tehát a naturpark elnevezés, és mire számíthatunk naturparki létünkben, mi herencsényiek?**

**A**naturpark egy környezetvédelmi kategória, amely átmenet a megyéni területet magába foglaló nemzeti park és a legfeljebb egy-két település határában elterülő természetvédelmi terület között. A Cserhát Naturpark mintegy húsz község területét foglalná magába, központja Hollókőn lesz.

A naturpark mozgalom már régen kialakult Nyugat-Európában, nálunk azonban csak egy-két éves múltra tekint vissza. Feladataiban is más, mint a nemzeti park, amelynek fő célja a természetvédelem, a kutatás, és harmadrésben a látogatók, túrázók kikapcsolódása. A naturpark esetében nagyobb hangsúlyt kap a turizmus és a hagyományos természetkímélő gazdálkodás, a falvak hagyományainak, szokásainak, tájképi környezetének megőrzése.

A naturpark címet a környezetvédelmi miniszter adományozza, ez külön

juttatással nem jár, de a cím birtokában jelentősen nagyobb eséllyel pályázhatunk területfejlesztési, gazdálkodási, kulturális célok érdekében. A naturpark révén elődeink mulasztásai erénnyé válhatnak, hiszen a térség elmaradottsága egyúttal természeti érintetlenséget, palócgyökereink egy részének megmaradását is jelenti, ami a turizmus szempontjából igen nagy érték.

Látnunk kell azonban azt is, hogy a cím elnyerése önmagában nem old meg semmit. A terület ugyanis nem csak érintetlen, de bűnösen elhanyagolt is. Elbozotosodott, átjárhatatlan erdők és legelők, faluszéli szemétkupacok, elgazosodott szántók nem igazán turistavonzó látványosságok. Ezeket meg kell szüntetni, vagy legalábbis el kell kezdeni a felszámolásukat. Ez nem egyszerű feladat, hiszen a kiválóan karbantartott

folytatás a 2. oldalon

### Az ötlettől a bejegyzésig

A Cserhát Naturpark ötletadója és a kezdeményezője *dr. Nagy Andor* országgyűlési képviselő volt, aki a parlament környezetvédelmi bizottságának alelnöke. Ő tette meg azt az első lépést, szakértőket hozott a térségbe a polgármesterek tájékoztatása céljából és a lehetséges naturpark koncepció kidolgozásának elősegítésére.

A térségünk vidékfejlesztési törekvéseit szervezeti keretekbe tömörítő CSERFA Cserhádi Falvak Szövetsége a Vidékért Közhasznú Egyesület az élére állt az ötletnek. Létrehozta a Cserhát Naturpark Közhasznú Alapítványt, amelynek feladata a cím elnyeréséhez szükséges szakmai anyagok elkészítése, a cím megpályázása és a leendő naturpark működési feltételeinek megteremtése, biztosítása. Az esemény herencsényi vonatkozásaiént megemlíthetjük, hogy az Alapítvány kuratóriumi elnökének *Pekár Istvánt* kérték fel, *Jávor Károly* és *Szandai József* pedig a kuratórium tagjaiként vesznek részt a 10 tagú grémium munkájában.

A szakmai anyagok elkészítéséért felelős szakemberek köréből ki kell emelnünk *Harmos Krisztiánt*, a Bükk Nemzeti Park térségünkben dolgozó természetvédelmi felügyelőjét, valamint *dr. Tardy Jánost*, a Környezetvédelmi Minisztérium volt helyettes államtitkárát. Meg kell jelezni, hogy ez egy sokrétű csapatmunka, amelyből a térségünk polgármesterei és a CSERFA Egyesület tagjai is kiveszik a részüket.

SZANDAI



A naturpark logóját Ferenczy Kristóf tervezte

## Vallomás a szülőföldről

### Kedves Herencsényiek!



**K**öszönöm a megtisztelő felkérést, hogy az újságjukba írjak, hiszen Budapesten élek, és csak az édesapámon és a nagyszüleimen keresztül kapcsolódom Herencsényhez, de kapcsolódom. Édesapám, Fábian József Herencsényben született, így őseim apai ágon herencsényiek. Most is sok rokonom él itt.

Orvos vagyok, négy gyermekem van. Szüleim Cserhát-surányban laknak. Gyermekkoromat én is itt töltöttem. Anyai nagyszüleim surányiak, apai nagyszüleim herencsényiek voltak. Hálát kell adnom az Istennek értük, a hűséges életükért, a jószágukért, a szeretetükért. Előttem van Fábian nagyapám kék szeme, hófehér haja, mosolygós arca. Ahogy tiszta, fekete ruhában, öltönyben, csizmában mentek a nagymamával az ünnepi misére. Emlékszem a vendégségekre, meg amikor ők látogattak meg bennünket. Emlékszem mamikára, apai dédanyámra, aki még kilencven fölött is teljesen friss volt szellemileg és fizikailag egyaránt. Ahogy én tudom, egyiküknek sem volt könnyű az élete, mégis mélységes hit, nagy szeretet és bölcsesség volt bennük. Nagyapámból például sugárzott a derű. Sajnos, hamar elkerültem otthonról, de most is szívesen emlékezem rájuk. Emlékszem a régi népszokásokra, lakodalmakra, szüreti bálókra. Téli esteken a tollfosztásokra, kukoricamorzsolásokra, öregek meséire.

Nagyon fontos életemben a család, a szűkebb és a tágabb. Másodsorban az orvosi hivatásom. Megtisztelő, hogy gyakran keresnek meg a kórházban a herencsényi rokonok, ismerősök. Szabadidőmben, ha tehetem, gyakran leutazom a szüleimhez, és megyek az erdőbe. Nagyon szeretek gombázni, de ha nem találok semmit, akkor is csodálatos dolog kinn lenni a természetben, élvezni a jó levegőt, a csendet, az otthoni tájat. Sokat járok Herencsény környékén is. Érdekel a történelem, a szülőföldem, a család története is, ezért olvasom örömmel Zólyomi József: Herencsény története című könyvét. Nagy büszkeséggel töltött el a Gyürki hegyen a palóc kereszt felállítását.

Budapestiként is olyan kincseket tudhatok a magaménak, melyeket szüleimen, herencsényi és surányi nagyszüleimen, őseimen keresztül kaptam, amelyek nélkül szegényebb volna az életem. Ilyenek elsősorban a hitem, aztán a neveltetésem, a család, a szülőföld, a természet szeretete, a kultúránk, a hagyományaink.

Mindannyiunknak ragaszkodnunk kell ezekhez az értékeinkhez, mert ha elveszítjük őket, teljesen gyökérteletenné válunk. Választanunk kell: vagy a pusztulás, az önpusztítás eszközeivé válunk önzésünkben és anyagiasságunkban, vagy Isten akarata szerint áldozatvállaló élettel építünk családot, kisebb-nagyobb közösséget, hazát. Ha nem őrizzük meg, amit kaptunk, azt is el fogjuk veszíteni, aminek megszerzéséért feláldoztuk őket. Véleményem szerint nem céltalan az ember élete, nem véletlenségből élünk, mindenkinek feladata van. Babits Mihály írta: „Nem játék a világ. Látni, teremteni kell!” Boldogok csak így lehetünk.

FÁBIÁN JÓZSEF DR.

## Alakulóban a Cserhát Naturpark

folytatás az 1. oldalról

önkormányzati területekkel szemben ezek magánkézben vannak, rendben tartásuk a tulajdonosok feladata lenne. Remélhetőleg megfelelő ösztönzésükre is találhatunk majd megoldást.

A község szempontjából kézzelfogható hasznot az hozhat, ha megtaláljuk azokat a szolgáltatási formákat is, amelyeken keresztül a lakosság, vagy legalábbis annak vállalkozó szellemű része megélhetéshez, jövedelem-kiegészítéshez juthat. Leírni könnyű mindezt, de megvalósítani, az üzleti szemléletet kialakítani annál nehezebb.

Itt élünk a faluban de szinte észre sem vesszük, hogy a környék turistaágyban gazdag települései közé tartozunk. A Hegyalja fogadó, az erdei iskola, Günter panziója és a parókia közel két autóbusznyi ember szerény – kisebb részben jó – elszállásolására nyújt lehetőséget. Ha mi nem tudjuk, miért várjuk el idegenektől, hogy ők ismerjék mindezt? A reklám nem csak az érdekelt vállalkozók feladata, az egész faluközösség javát szolgálja.

A naturpark tehát összhangot teremt a természetvédelem és a gazdasági tevékenység között. A gazdaság előnyök a lakosság számára a szelíd falusi turizmusban, a pihenésben, üdülésben jelentkeznek.

A feladatainkat sorra véve tehát meg kell őriznünk, sőt vissza kell hoznunk palóc kultúránk még fellelhető, rekonstruálható elemeit, meg kell teremteni a vendéglátás lehetőségét. Kímélni, védeni, fejleszteni kell a természeti javainkat, a táj egészségét.

PEKÁR

## Egyházi élet

Először szeretnénk megköszönni Orbán Márk (Imre) OFM ferences atyának eddigi többéves munkáját, amit a herencsényi világi ferences testvérek körében végzett. 2006. szeptemberétől már nem a Palócföldön segíti a testvéreket, hanem Szombathelyen és környékén. Az Úr bőséges áldását kérjük az ottani munkájára!

Nagy kegyelem, hogy nem maradtunk ferences lelkivezető nélkül, hisz Papp Tihamér (Lajos) atya munkálkodik

havonta egyszer nálunk. Vasárnap délutáni szentmisét tart, és azt követően beszélgetést vezet. Nemcsak a világi ferences testvéreket várja, hanem minden érdeklődőt (és főleg fiatalokat – ezt kihangsúlyozta!) Lelkileg felüdítő volt legutóbbi prédikációja, amit Szent Ferenc egyszerűségéről tartott.

Minden elsőpénteken Vagyóczki József plébános betegekhez látogat, délután misézik és gyónásra van lehetőség a híveknek.

Kis falunkban idén is lesz elsőáldozás

(Pünkösdkor) és bérmelegítés július 8-án. Imádkozzunk fiataljainkért!

Az Egyháztestület tagjai két fontos dolgot szeretnének az idén megvalósítani:

- a templom külső festését, ami a hívek adománya nélkül nem valósulhat meg,
- fából előtetőt elkészíttetni a bejárati ajtóhoz (az esőzés ellen nagyon fontos lenne!)

Kérjük az Úr áldását, hogy terveink megvalósulhassanak!

EGYHÁZTESTÜLET

**HERENCSENYI HÍRMONDÓ** • Herencsény polgárainak tájékoztató magazinja • Megjelenik minden hónap utolsó hetében • **Kiadja: Herencsény község Önkormányzata**  
 Felelős Kiadó: Jusztin Józsefné polgármester • **A szerkesztőség címe: Herencsényi Fonó, 2677 Herencsény Kossuth út 50.** • Felelős szerkesztő: Pekár István, tel: 303-436-115, e-mail: pekar55@t-online.hu • Szerkesztőségi titkár: Szandainé Ambrózi Erzsébet, tel: 35-357-459, e-mail: szandai\_jozsef@t-online.hu • Tördelőszerkesztő: Fazekas Gábor  
**Nyomdai munkák: HÍR-ÁSZ Kft. Nyomdaüzeme,** Balassagyarmat, vezető: Hajdú József • Lapunk szerzői: Ambrózi Erzsébet, Csizék Róbert, Fábian József, Fazekas Gábor, Lukács Rita, Pekár István, Pszota Csilla, Szandai József, Szedlák Dorina, Varga Katalin

# Önkormányzati hírek

Az önkormányzatunk *Jusztin Józsefné* polgármester vezetésével mintegy két hónapja hétről-hétre tárgyalja az idei költségvetést. *Jávor Károly* képviselő ebben a fontos tervezési időszakban többletmunkákat is vállalva segíti a polgármester és a képviselőtestület tevékenységét. Nehéz helyzetben vagyunk, hiszen a bevételeink még a törvény által előírt kötelezettségeink végrehajtását sem fedezik, pedig szeretnénk a község korábbinál látványosabb fejlődését is elindítani. Ragaszkodunk egyetlen oktatási-nevelési intézményünk, az óvoda megtartásához, annak ellenére, hogy az államtól e célra kapott támogatáson túl több mint 8 millió Ft-ot kell áldozni erre a község költségvetéséből. Támogatjuk a cserhátsurányi iskola fennmaradását, hiszen az is közös érdek, hogy a térségünk ne üresedjen ki az intézmények sorozatos

elvesztésével. Fontos lenne, hogy utódainkra is hagyjunk valami maradandót, amit az ezredfordulón mi építettünk. Ez egyre kilátástalanabb, hiszen a jelenlegi politikai-gazdasági helyzet ellenünk dolgozik. Növekszik a kistelepek eladósodása, ebben sajnos Herencsény is erősen érintett. Minden téren szigorítunk a költségvetésünkön, takarékos gazdálkodásra törekszenek intézményeink, ennek ellenére a helyzetünk tovább romlik.

A képviselőtestület 6000 forintban állapította meg a kommunális adó mértékét. Az iparüzési adó 1 százalék lesz.

Polgármesterünk az elmúlt időszakban a következő programokon vett részt:

- CSERFA ülés Bujákon, amelyen döntés született a Cserhát Natúrpark Közhasznú Alapítvány megalakításáról;

- Salgótarjánban kihelyezett TÖOSZ ülés;

- Dejtáron a Megyei Közművelődési Intézet megbeszélése a fiatalok bevonásáról a községek közösségi életébe, a jövőkép alakításába. Munkáját segítette a Palócföld Alapítvány képviselőjében Ambrózi Erzsébet is.

- Balassagyarmaton hulladékgazdálkodási konferencia.

A képviselőtestületünk a következő hetekben véglegesíti a község költségvetését, folytatja a korábban megkezdett falubejárást, megvizsgálja a Cserhátsuránnal közösen működtetett körjegyzőség működési feltételeit. Terveink között szerepel az is, hogy különös figyelmet fordítunk az elérhető pályázati források felkutatására és a munkanélküliség enyhítése érdekében a közmunkaprogramokban való részvételi lehetőségekre. Mint előző számunkban már beszámoltunk róla, folyamatosan keressük a falu szennyvíz-problémájának megoldását is.

## Nagyböjti gondolatok



Tóth Géza felvétele

A nagyböjt szent idő. Eszünkbe juttatja Krisztus 40 napos böjtjét, kereszthalálát és feltámadását. Szent idő azért is, mert ráirányítja figyelmünket az élet legfontosabb igazságaira:

- egyszer mi is meghalunk;
- felelősek vagyunk lelkünk állapotáért

- Isten egyszer megítéli tetteinket
- meghívásunk van az örök boldogságra.

Ebben az időszakban a keresztnyek jobban figyelnek a böjtre. Azt bizonyára mindenki tudja, hogy nem a kereszténység „találta fel” a böjtöt. Böjtöltek már az Ótestamentumban is, sőt a farizeusok egy héten kétszer is.

Nem könnyű dolog ez!

Tévedés lenne hinnünk, hogy Jézus eltörölte a böjtöt, hiszen azzal kezdi a szolgálatát, hogy negyven napig böjtöl a pusztában. A Hegyi beszédben egyértelműen tanítást ad a böjtről: *ám böjtöljétek, de ne úgy, mint sok farizeus, aki mutogatja böjtjét, és keserű képet vág hozzá, hogy lássák, hogy kínlóva böjtöl.* Egy egyházatya, Krizosztomosz szellemes mondásként így fogalmazta meg ezt az igazságot: teli hassal nem lehet böjtölni.

Egy kétségtelen: a böjt nem étlap kérdése. Nem arról van szó, hogy ha húst nem eszem, de dugig lakom halal és tésztával, akkor én böjtöltem. A test „megsanyargatása”, a lemondás gyakorlása a lényeg. Ám ne gondoljuk, hogy csak az a lemondás, ha nem töltjük meg gyomrunkat. Bizony egyszerűbb húst nem enni, mint *szóböjtöt* tartani! Könnyebb csak kenyéren és vízen lenni, mint beleszólási böjtöt, megszólási vagy megszólaltatási böjtöt tartani!

Nem kellene nekünk is olykor egy kis megszólási böjtöt tartani? Hogy az én menyem, hogy az én fiam, hogy a sógorasszony, hogy a férjem... Rágunk, rágicsálunk, egymást rágicsáljuk. Nemcsak böjt, hanem a szeretet igazi cselekedete lesz, ha lemondunk az „emberhúsról”, ha megtartóztatjuk magunkat szavainkban!

KALMÁR ILDIKÓ

# A környezetvédelem otthon kezdődik



**Földünk egyik legnagyobb problémája a környezetszennyezés. Ahhoz, hogy ezt meg tudjuk szüntetni, nemcsak a városokban kell szelektív hulladékgyűjtést bevezetni, hanem otthonainkban is ügyelni kell a védelemre.**

**P**éldául a mosószerek, mosogatószerek helytelen használata nagyon veszélyes lehet az emberek számára. Ugyanis a legtöbb mosópor fehérítőszeret, foszfátot, illatosító anyagokat, mesterségesen előállított adalék anyagokat tartalmaz. Ezek az anyagok károsíthatják az élővizet, egyes alkotói ekcémát okozhatnak,

vagy mérgezőek lehetnek. Ezekre a súlyos gondokra azonban találunk megoldást, nem is egyet:

- vásárláskor részesítsük előnyben a foszfátmentes mosóporokat,
- kerüljük az illatosító, selymesebb érzést adó, száradást könnyítő adalék anyagokat
- kísérletezzük ki, hogy mekkora a

legkisebb elegendő mosópor adag

- időnként tisztítsuk ki a mosógépet: töltsük fel langyos vízzel és öntsünk bele 4 liter ecetet. Járassuk végig az egyik programot, így feloldódik a vízkő és a mosópor maradék egyaránt.

A mosogatószerek szintén gyakran tartalmaznak foszfátot, ami károsan hat az élővizekre, ugyanis megakadályozza, hogy a baktériumok a szennyvizekben található anyagokat lebontsák, és hasznosítható formában a talajba visszajuttassák. Ezenkívül olyan anyagokat is tartalmaz, amelyek az emberi szervezet kiszáradását gyorsítják, ugyanis elősegítik az élelmiszerekben gyakran előforduló rovarirtó szerek maradékának megkötését.

Jó megoldást nyújtanak a biológiailag könnyen lebomló növényi alapanyagokból készülő, mégis zsíroló hatású mosogatószerek használata. Ezek az állatkísérlet-mentes termékek cseppmentes száradást biztosítanak.

Mosogatószerként használható még a mosószóda: 5 liter vízben feloldott egy evőkanál mosószóda eltávolítja az edényekről a zsíradékot, az égett foltokat. Az üvegedények öblítésére ecetes víz ajánlott különben foltosan száradnak meg. Vigyázat, alumíniumoknál ecet nem használható!

Remélem, hogy ezzel a pár aprócska ötlettel sikerült a háziasszonyoknak segítenem abban, hogy hogyan óvják meg saját házukat, környezetüket, családjukat.

LUKÁCS RITA

# Erdőjáró



**Az enyhe tél miatt az idén erdeinkben a károsítók nagyszámú megjelenésére számíthatunk. Figyelemmel kísérésük és az ellenük való védekezés minden erdőtulajdonos jól felfogott érdeke. Az enyhe télnek azonban előnye is van, az erdőtelepítések, pótlások elkésett talajelőkészítését utólag elvégezhetjük.**

**A**vadkárrelhárító kerítések folyamatos ellenőrzése és szükség szerinti karbantartása elengedhetetlenül fontos. Az erdei vadkárok szempontjából ezen időszak a legkritikusabb, ezért a kárenyhítés és elhárítás jelen időszakban is fontos.

A vadgazdálkodók számára a takarmányozás minősége és rendsze-

ressége az elkövetkező időben is fontos, mivel megkezdődött a vaddisznókocák malacozása. Az anyaállatnak és szaporulatának kielégítő táplálása mind biológiai, mind vadkár-elhárítási szempontból lényeges feladat.

Az engedély és ellenőrzés nélküli agancsgyűjtés jelentős károkat okozhat, ezért fontos a törvényben előírtak

betartása és betartatása (engedély, talált agancsok bemutatása stb.).

A nevelővágások, ápolások elvégzésében a jelenlegi időjárás nagy segítséget nyújt. A felújító vágások kivitelezését célszerű felfüggeszteni, mivel a jelenlegi enyhe, csapadékos időjárás miatt az újulat jelentősen károsodhat. Az akácok tarvágásánál azonban előnyös lehet, mivel a közelítés megsérti a gyökereket, ezáltal jobb lesz a sarjadzás.

Fokozott figyelmet kell fordítani a külterületeken tapasztalható szemtelés megelőzésére és elhárítására (Liszko felé vezető út, országutak környéke stb.).

A környezetvédelemmel kapcsolatos felvilágosítás fontos feladatunk.

CSIZEK RÓBERT

# A mézüzem bemutatkozik



A mézüzem a második legnagyobb az országban

**Újságunkban havonta szeretnénk bemutatni a falunkban tevékenykedő vállalkozásokat, cégeket. Elsőként Kosik Mihályt, a Nógrád-Méz Kft. vezetőjét kérdeztem meg, aki a következőkről tájékoztatott:**

Február 5-én volt 20 éve, hogy elkezdte vállalkozását; először fuvarozóként, majd felvásárlóként. A herencsényi mézüzemet 1999-ben vásárolta meg, amely azóta szinte folyamatosan épül. A beruházás költségeit részben saját erőből, részben pályázatok útján nyert összegek felhasználásával fedezik.

Az üzemben bérfeldolgozás történik a Méz-Világ Kft. részére. Kezdetben öt fővel indult a termelés, jelenleg 14 dolgozónak adnak munkát. Az elején – mint minden vállalkozás, nehéz körülmények között – kézi munkával indult a feldolgozás. Az évek folyamán korszerűsítették az épületeket, a felszereltséget az uniós előírásoknak megfelelően alakították át.

A korszerűsítést folyamatosan végezték, hiszen – mint a cég vezetője elmondta – „a méz mennyisége általunk befolyásolhatatlan, így csak a feldolgozás minőségét tudjuk javítani az élelmiszerbiztonsági és a higiéniai feltételek fokozatos alakításával, a követelmények betartásával”. Az országban a második legnagyobb mézüzem a herencsényi. Az előző években háromezer tonnányi méz került feldolgozásra, azonban a tavalyi évben ez 1600 tonnára csökkent.

A méz feldolgozásának útja a következő: a méhészekről minden megyében felvásárló veszi át a mézet, amiből „előmintát” küldenek a laborba vizsgálatra. Ha a minta megfelelő, ide szállítják a mézet. Többféle méz

kerül behozatalra 120 literes műanyag hordókban, amelyeket itt fajtánként szétválogatnak. Ilyen az akácméz, amely a legnagyobb mennyiségben kerül feldolgozásra. További fajták a selyemkóró, a hárs, a gesztenye, a mézharmat, a napraforgó és a repce. A méz olvasztása két módon történhet: hőkamrában való melegítéssel vagy merülő olvasztással. 36 °C-ra melegítik fel, majd két szűrőberendezéssel átszűrik, és egy tartályba kerül.

Ezt követően, 24 óra pihentetés után fémhordókba fejtik le a mézet. A fejtett méz mintáját ismét laborba küldik, ahol ellenőrzik víz- és pollentartalmát. Ha a minőség megfelel a külföldi vevőnek, akkor kamionnal vagy konténerrel kizárólag külföldre szállítják. Az üzemnek megvan a bioméz feldolgozásához szükséges minősítése is. Ezt a fajtát, amely Európa-szerte egyre keresettebb, két éve dolgozzák fel itt.

Jövőbeni céljaik közé tartozik az üveges kiszerelésű méz csomagolása – megfelelő piac és partner esetén. A Mézüzem eddigi életéből egyértelműen látszik, hogy a méz minősége, helyzete a piacon, valamint ára szorosan összetartozó fogalmak. Ezek közül a minőség a leg meghatározóbb, hiszen ez befolyásolja a másik két elem alakulását, végső soron pedig a tevékenység eredményességét, amely viszont hosszú távon hat a cég működésére, nyereségességére.

A méz a mezőgazdasági termékek közül jelenleg a legkeresettebb, a világpiacra nagyon jó megítélésű termék. Hosszú távon jól értékesíthető árucikk, mivel az egészséges táplálkozás egyik alapvető élelmiszere. Különösen jelentős szerepű az akácméz, amelyből megyénk a legjobb minőséget adja Magyarországon.

Köszönöm szépen Kosik Mihálynak a tájékoztatást. Sok sikert és jó egészséget kívánok további munkájához!

VARGA JUDIT



A mézet feldolgozás előtt először felmelegítik, hogy folyékonyvá váljon



Egy tartályban egy kamionnyi méz fér el

Kosik Mihály felvételei

# Lisznyai Damó Kálmán emlékére



Február 12-én múlt száznegyvennégy éve, hogy Budán, a Császárfürdőben meghalt falunk talán legismertebb szülőtte, a maga idejében roppant népszerű Lisznyai Damó Kálmán. A lexikon szerint 1823. október 13-án született, ám a herencsényi anyakönyvben 1821. október 5-én, tehát két évvel korábban van egy bejegyzés, miszerint megkereszteltek egy református vallású, nemesi származású Lisznai

Kálmán és Lajos nevű fiút. A rejtélyt fokozza, hogy az édesanya nevét rosszul jegyezték be, Lisznainak írták, holott Damó Teréznek hívták. Innen tehát a költő hármass neve.

Lehetséges, Kálmánnak egy bátyja született, aki csecsemőként meghalt, de az is lehet, hogy a költő két évvel korábban látta meg a napvilágot. Tovább fokozza a rejtélyt, hogy a kettős neveket vesszővel választották el egymástól, miközben az anyakönyvben Colomanus et Ludovicus van beegyezve, Berecz József keresztelő pap úgy írta be, mintha ikrek lennének, bár ez esetben külön jelezni kellett volna, hogy ikrek születtek. Zólyomi József szerint az történt, hogy miután a herencsényi katolikus templomban megkeresztelték a költőt 1821 októberében, a református anyakönyvbe csak két év múlva vezették be.

Szülőházának helye nem ismert, bár néhai Pekár nagyapám szerint Vajdalfaluban a Swartz-ház környékén volt az az épület, ahol Lisznyai Márk megyei pörtárnok lakott. Az erdélyi Háromszékből származó család 1821-ben már községünkbe lakott. Édesanyja korán meghalt, költői hajlamú apja Losoncon, Pozsonyban, Eperjesen taníttatta. Ügyvédként részt vett a pozsonyi országgyűlés munkájában, majd Nógrád vármegye

aljegyzője, táblabírája, törvényszéki hivatalnok lett.

Az ígéretes tisztviselői pálya azonban összekuszálódott. Lisznyai részt vett a szabadságharcban, kapitányi rangban Görgey mellett ténykedett, mint történetíró. Emiatt besorozták a császári hadseregbe, Olaszországban, Ausztriában szolgált. Leszerelése után, 1851-től csak a költészetnek élt. Sokat utazott, felolvasásokat, irodalmi olvasótalálkozókat tartott. Mai szemmel nézve rossz költő volt, de akkor roppant népszerű. Petőfi népies verseit utánozta erősen eltúlozva. Még a pozsonyi országgyűlésen 1843-ban ismerte meg Petőfit, aki nagyon megkedvelte, legjobb barátjaként és tehetséges költőként tartotta számon. Lisznyai nagyon termékeny költő volt, féltucatnyi verseskötet jelent meg. Művelt ember volt, a német, olasz, francia és latin nyelvet egyaránt jól ismerte. Mindezen túl könnyelmű, kalandos életet élt, a rendszeres munkát nem szerette, a vigasságok közismert figurája volt. Halász Idával 1854-ben kötött házassága sem változtatott mulatós, italozós természetén. Korai halála egy tehetséges, de talentumait a könnyű sikerekért feláldozó költő életútját törte ketté. A Kerepesi úti temetőbe temették el.

Mára Lisznyai jórészt elfelejtették, talán mi Herencsényiek tartjuk őt leginkább számon. Érdemes volna megtudni, hogy áll-e még a síremléke, halála évfordulóján egy koszorút megérdemelne részünkről.

PEKÁR

## Jeles napok februárban

**A Herencsényi Hírmondó februári számában is közöljük Önökkel a Palócföld népszokásait, ünnepeikhez kötődő hiedelmeit.**

Az egyház által a IX. században elfogadott ünnep a Gyertyaszentelő, amely csak a XIII. században vált általánossá. Eredetileg a rómaiak tavaszkezdő ünnepe. Ebben az időben égő fáklyákkal járták körül a várost és vesszővel igyekeztek egymást a bűnöktől megszabadítani. Ezen a napon a katolikus templomokban megszentelik a gyertyákat és hazaviszik. Ezek a gyertyák védelmeztek régen és ma is az otthonokat a szerencsétlenségtől.

E naphoz fűződő hiedelem, hogy a medve téli álmából felébred és kijön a barlangjából. Ha süt a nap, meglátja

az árnyékát és visszabújik, hosszú tél lesz. Ha borús időt talál, kinn marad, mert érzi a tavasz közeledését. Nógrád megye több településén elterjedt hiedelem, hogy ha gyertyaszentelőkor az oltárnál rásüt a nap a papra, még negyven napig hideg lesz.

Szent Balázs napját, február 3-át, már a legrégebbi kalendáriumaink is számon tartották. A legenda szerint Szent Balázs imával mentette meg egy szegény özvegyasszony fiának életét, akinek egy halszájka megakadt a torkán. A pap kétágú, vagy két összekötött gyertyát tart a hívők torka elé, és áldást oszt közben.

Parádon a gyermekek házról-házra jártak köszönteni, illetve áldást kérni torokfájás ellen. Balázs napján szokás volt még almát szentelni. Bodonyban a szentelt alma haját lehámozták, megszáritották és torokfájás ellen füstöltek vele, vagy teát főztek belőle.

Mátyást - február 24-én van a napja - jégtörőnek nevezik, mert ő töri meg a tél hatalmát. Ha nem talál jeget, akkor csinál. Mátyás osztja a sípokat a madaraknak, hogy azok kedvükre fújhassák nótáikat. A halászkoránál is jeles napnak számít, ugyanis ekkor kezdik ívásukat a csukák. Ha ezen a napon csukát fognak, azt Mátyás csukájának nevezik, ami egész évben bő halfogást ígér.

Palóc földön általánosan ismert jóvendülés:

*Ha Mátyásnak könnye csordul,  
Könnyen ecet lesz a borból!*

VARGA JUDIT, SZEDLÁK DORINA



## FEJEZETEK HERENCSENY TÖRTÉNETÉBŐL (2.)

## Községünk részei

**A mai Herencsény a kutatók szerint több régi, önálló településből jött létre. Községünk belterülete tagolt, az elkülönülő részeket mindig is különböző helyi nevekkel illették az itt lakók. A II. világháborúig, a mai utcanevek megjelenéséig ezek a megnevezések szerepeltek a hivatalos iratokban is. Bár a mostani utcák nevéből nem következtethetők ki a régi falurészek nevei, azok máig nem merültek feledésbe, sőt magunk között manapság is ezeket használjuk, ha arról akarunk beszámolni, honnan jöttünk, hová tartunk.**

Egy 1637-ben készült összeírás szerint abban az időben Herencsény öt részből állt. Ezek közül három birtokosukról neveztek el (Herencsényi Mátyás nemesről, Simon Antal nemesről és Kun Antalról), de már ebben a forrásban is szerepel *Vajdafalu* és *Herencsény* falurész neve. Még régebben, már a XIII.

században találkozhatunk *Liskó* (1279) és *Haraszi* (1290) említésével, amelyek meglehetősen korán is létező, önálló települések voltak.

A falunk tagoltsága nem csak egykori különböző birtokosaitól ered, ennek földrajzi okai is vannak. Elsősorban az, hogy a Herencsényt átszelő patakok, a

Feketevíz és a Malom-árok gyakori áradásai jelentős árteret követeltek maguknak. A sűrűn elöntött patakpartokra természetesen nem építkeztek az emberek, ide nem is jelöltek ki házhelyeket, így a falu egymástól elkülönült részekből jött létre. Bár a patakok szabályozásával az áradások ma már ritkák, a tagoltság, s vele együtt az elnevezések máig megmaradtak.

A mai napig is élő falurész nevek a következők: *Haraszi*, *Tisztartósr*, *Szemetzög*, *Váras*, *Vajdafalu* és *Gándor*. Ezen kívül a viszonylag új, a múlt század 50-es éveiben betelepült Béke utcára sokan használják ma a *Templomsor* elnevezést.

Sorozatunk következő részében a valaha önálló Haraszi falurészt mutatjuk be.

F. G.

## HERENCSENY REJTETT KINCSEI

## A Paulik ház Várason



Fotó: Pekár István

A mikor Várason végigme-  
gyünk, és a szép László-Per-  
jési portára rápillantunk, nem  
is gondoljuk, hogy a legöregebb és  
legérítetlenebb palóc ház éppen itt,  
a hátsó udvarban található. Ennek a  
palócháznak még a mai napig szabad-  
kéménye van, tehát korábban épül-  
hetett, mint a szintén nagyon szép  
Dropka porta, vagy az elhanyagolt-  
ságában is mutatós Horák ház. A Pau-  
lik háznak megvan az az előnye, hogy

semmiféle modernizációs rombolás  
nem történt rajta.

Ez az épület falunk népi építész-  
tének gyöngyszeme, szerencsés lenne  
tájházzá átalakítani. Erre reményünk  
is lehet, mert gazdái tisztában vannak  
értékével, a turizmus szerepévé. A  
gondos munkával kialakított Hegyalja  
fogadó jól bizonyítja stílusérzéküket,  
vállalkozókészségüket, vonzalmukat  
a községhez, palóc gyökereinkhez.

P. I.

## Meghívó

Nemzeti ünnepünk előes-  
tőjén, március 14-én, 17 órakor  
a művelődési házban meg-  
emlékezünk az 1848-as forra-  
dalomról és szabadságharcról.  
Mindenkit szeretettel vár a  
képviselőtestület.

## APRÓHIRDETÉSEK

## ELSZÁRMAZOTTAK

A Hírmondó szeretné összegyűjteni  
mindazoknak a nevét és címét, akik He-  
rencsényben születtek, éltek, de időközben  
elköltöztek innen. Kérjük kedves olvasó-  
inkat, hogy adják át nekünk távol élő  
rokonaik, ismerőseik címét, telefonszámát,  
E-mail címét, hogy számukra a lapot  
elküldhessük, őket községünk életéről  
rendszeresen tájékoztassuk.

## RÉGI FÉNYKÉPEK, IRATOK

Szerkesztőségünk szeretne községünk-  
ről minél gazdagabb fénykép- és dokumen-  
tumgyűjteményt létrehozni. Ezért kérjük  
kedves olvasóinkat, hogy ha fényképeik,  
régirataik, Herencsényről szóló újság-  
cikkeik vagy egyéb érdekes feljegyzésük  
van, hogy azt adják kölcsön nekünk. Mi  
ezeket bemásoljuk számítógépünkbe, és  
utána természetesen a képeket, egyéb  
anyagokat visszaadjuk. A gyűjteményünk-  
ben mindig feltüntetjük, hogy a doku-  
mentumot kitől kaptuk. Így ezek az egyéb-  
ként elkallódó anyagok évszázadokra meg-  
menthetők.

**Boldog születésnapot!**

Ne feledkezzünk meg soha szeretteink születésnapjáról, ahogyan sajátunkról sem. A köszöntés tisztelet és figyelmesség mások iránt, és számvetés lehetősége saját magunkkal szemben. Tegyük fel magunknak a kérdést: Hasznosan töltöttem az elmúlt évet? Megtettem-e azt, amit megtehettem?

Soha nem késő, hogy jobbra váljunk!

- 85 éves FEBRUÁR 17. **Baráth István** (Béke u. 13.)  
FEBRUÁR 8. **Keresztúri Istvánné**  
Bartus Erzsébet (Béke u. 6.)
- 65 éves FEBRUÁR 17. **Majdán Istvánné**  
Szedlák Ilona (Szabadság u. 9.)  
FEBRUÁR 19. **Kiss János** (Rákóczi u. 20.)  
FEBRUÁR 26. **Katona Terézia**  
(Petőfi u. 29.)
- 60 éves FEBRUÁR 3. **Szalai József** (Akácfa u. 11.)
- 50 éves FEBRUÁR 2. **Duhonyi Zoltánné**  
Rigó Rozália (Kossuth u. 176.)  
FEBRUÁR 3. **Szalai Ferenc** (Petőfi u. 49.)
- 45 éves FEBRUÁR 16. **Horák János**  
(Hunyadi u. 3.)  
FEBRUÁR 17. **Holes László** (Béke u. 9.)  
FEBRUÁR 27. **Kelnár Miklós**  
(Petőfi u. 33.)
- 40 éves FEBRUÁR 5. **Szentesi Gyuláné**  
Szedlák Ildikó (Dobó u. 7.)  
FEBRUÁR 20. **Kremnicsán Béláné**  
Tóth Magdolna (Rákóczi u. 17.)
- 35 éves FEBRUÁR 16. **Veres János** (Kossuth u. 176.)
- 30 éves FEBRUÁR 5. **Pasqualini Gyula**  
(Kossuth u. 80.)  
FEBRUÁR 27. **Berkí Tibor** (Lisznyai u. 9.)
- 20 éves FEBRUÁR 2. **Tácsik Bálint** (Dózsa u. 9.)  
FEBRUÁR 19. **Jusztin Balázs** (Bajcsy u. 4.)
- 15 éves FEBRUÁR 26. **Barkó Zsolt** (Kossuth u. 158.)
- 5 éves FEBRUÁR 12. **Csizék Róbert** (Dobó K. u. 3.)

**APRÓHIRDETÉSEK****NYÚL ÉS TOJÁS**

Konyhakész pecsenyenyúl és friss tojás folyamatosan kapható Tácsik Jánosnénál, a Petőfi út 20. alatt.

**SZEMÉTSZÁLLÍTÁS**

Értesítjük a lakosságot, hogy a szemétszállítás rendje megváltozott. Február elejétől folyamatosan, minden hét csütörtökön elszállítják a szemetet.

**ADÓTÁMOGATÁS**

A Palócföld Hagyományörző és Vidékfejlesztési Közhasznú Alapítvány kéri a falu adózó polgárait, hogy személyi jövedelemadójuk 1 százalékával az alapítványt támogassák, az adóbevallásnál a javára rendelkezzenek. A befolyó összeget a Herencsényi Palóc Búcsú megrendezésére fordítjuk.

Adószámunk: 18641183-1-12.

**NYÚLÁTVÉTEL**

Február 27-én Horák Józsefnénál.

Ugyancsak itt vágnivaló fehér csirkéket lehet íratni! A csirkék március közepe táján érkeznek.

**Első nap a rendelőben Interjú Ujcsek Zsófiával**

**Amint előző számunkban írtunk róla, új orvosa van községünknek. Azóta „bemutatkozott” betegeinknek is, megkezdte rendszeres gyógyító munkáját. Mi az első rendelés után kerestük fel.**

- Milyen volt itt, Herencsényben az első napja?

- Nehéz, tömény és fárasztó. Sok volt a beteg, de összességében kellemes benyomásom volt az emberekről. Nagyon türelmesen várahoztak a betegek, minden rendben ment. Az első napon személyesen köszöntött a polgármester asszony, Jusztin Józsefné, aminek nagyon örültem. Ugyanígy köszöntött a cserhátsurányi polgármester is.

- Milyennek találja Herencsényt és a herencsényi embereket?

- Nagyon tetszik ez a vidék, a szép környék. Már régről ismerem a herencsényieket, a balassagyarmati kórházban, a felvételi osztályon sokan és gyakran megfordultak. Kedves, jóindulatú nőgrádi embereknek ismertem meg őket. Régen is és most is.

- Ki ajánlotta Önnek ezeket a falvakat?

- Dr. Oláh Judit, aki sok éven keresz-

tül itt volt körzeti orvos.

- Mikor van rendelési idő a két faluban?

- Herencsényben: **kedd: 9.00 - 12.00, csütörtök: 8.00-12.00.** Cserhátsurányban: **hétfő: 14.00 - 15.00, szerda: 9.00 - 12.00, péntek: 9.00 - 12.00.**

- Mikortól vezetik be a vizitdíjat?

- 2007. február 15-étől kell fizetni a vizitdíjat, ami 300 Ft alkalmanként.

PSZOTA CSILLA

**RECEPTEK KIVÁLTÁSA**

Ezután minden héten lehetőség lesz a kedden felíratott gyógyszerek kihozatalára azok számára, akik ezt nem tudják megoldani. Kissné Buczászki Márti kéri, hogy aki erre igényt tart, vigye el a receptet és a pénzt a Polgármesteri Hivatal épületébe szerdán reggel 8-9-ig.

További információt a helyszínen kapnak!

**Herencsény új munkákra készlet**

**Mint arról az előző számunkban már beszámoltunk, a balassagyarmati Madách-ünnepségek keretében Lakatos László vehette át a Horváth Endre-díjat. A rangos elismerést korábban olyan neves képzőművészek kapták meg, mint Réti Zoltán, Farkas András, Nagy Márta, Karmann János és Párkányi-Raab Péter.**



- Milyen érzés ilyen jelentős személyiségek után felkerülni a kitüntetettek listájára?

- Nagy megtiszteltetés számomra a díj odaítélése, ezzel tulajdonképpen negyedszázados munkámat ismerték el.

Jó érzéssel tölt el, hogy egykori tanítómesteremet, Farkas Andrást ebben is követhetem.

- Herencsényben él, mégis viszonylag keveset tudunk a munkásságáról. Melyek voltak a főbb állomások az életében?

- Csesztvén nőttem fel, majd közel 10 évig Szécsényben éltem. Szegeden két évet töltöttem és 1998-tól már Herencsényben lakom. Mindenütt a táji-természeti környezet ragadott magával, azt festettem meg. Nem ragaszkodom semmilyen művészeti irányzathoz, vagy ha mégis - úgy érzem -, az impresszionizmus van legnagyobb hatással rám. Képeimet a bennem megszólaló belső hang inspirálja.

- Hol láthatjuk jelenleg az alkotásait?

- Állandó kiállításom jelenleg Herencsényben a hivatal épületében és az Idősek Napközi Otthonában, valamint a cserhátsurányi hivatalban van. A Salgótarjánban évente megrendezett Amatőr Művészek

Kiállításán rendszeresen szerepelnek a képeim. A Balassagyarmati Nyári Tárlatra is meghívnak minden alkalommal. De kiállítottam már a Balassagyarmati Városi Könyvtárban, Csesztvén és Szegeden is.

- Egy díj átvétele után a művészen és a környezetében is felmerül a kérdés: milyen utakon, hogyan tovább?

- A most kapott kitüntetéssel az eddigi munkámat ismerték el, de úgy érzem, folyamatosan törekednem kell a jobb megoldásokra, a magasabb színvonalra.

- Ma Magyarországon nagyon kevés pénz jut kultúrára. Nehéz a megélhetése annak, aki a művészetre teszi fel az életét.

- Ez sajnos igaz, bár vannak gyűjtőim az ország más részeiről, akik felkeresnek egy-egy képért. A környékről, sőt helyben is jelentkeznek érdeklődők.

- Herencsény joggal lehet büszke arra, hogy lakói között tudhat egy művészembert. Önnek mit jelent Herencsény, mit jelentenek az itteni emberek? Ez a táj, ez a környezet mennyire inspirálja az alkotásban?

- A herencsényiek kedvesek és közvetlenek, úgy érzem, hogy kölcsönös tisztelettel vagyunk egymás iránt. Kétségtelen, hogy ez a környék és a falu természeti környezete gyönyörű, ami újabb munkákra készíti az embert.

AMBRÓZI ERZSÉBET